

Raisa BÂRLIBA

METODICA PREDĂRII PIANULUI: PRIMELE LECȚII

**THE METHODS OF TEACHING PIANO PLAYING:
THE FIRST LESSONS**

The first lessons in teaching piano playing are extremely important. The present investigation proposes methods of teaching pupils to play keyboards and their opinion concerning their experience of learning to play these instruments. The author exposes elementary instruction exercises and the initial practice of playing the piano..

Un subiect important în predarea pianului este introducerea unui elev începător în lumea clapelor. Pianul ca instrument se detașează de toate celelalte prin amplexarea registrelor, a sonorității armonice, prin diversitatea spectrului tonal. Este un univers aparte, pasionant și fascinant, ademenitor și irepetabil prin farmecul său deosebit. Este, totodată, și o enigmă, care pe măsura inițierii tot mai aprofundate, descoperă

tot mai ample subtilități. Dacă la început de cale materialul didactic se asimilează destul de ușor, pe parcurs aprofundarea devine tot mai dificilă, implicând greutăți de ordin muzical, fiziologic și psihologic. Toate aceste calități îi conferă pianului un caracter deosebit, explicând unele situații discutabile în destinele elevilor.

Nu toți devin să ajungă pianiști profesioniști. Din aceste considerente, deosebit de importante sunt primele lecții și primii ani de studiu la acest instrument, care includ în primul rând relația „profesor — elev“. Acest raport se relevă ca un subiect aparte în pedagogia generală. Pentru stabilirea unor legături durabile, este foarte importantă prima impresie.

Se creează o simpatie reciprocă optimă ce ar da naștere la un stimulent pentru dezvoltarea relațiilor, bazate pe stimă. Ele sunt cele mai favorabile pentru lucrul productiv în tandemul celor doi. Dar să nu uităm aici, că duetul „profesor—elev“ depinde de influența părinților, căci anume ei contribuie la dezvoltarea copilului. Așadar, de la primele întrevederi trebuie cultivată dorința copilului de a cânta la pian. În acest context, sunt binevenite explicațiile interesante, cu fantezie și ingeniozitate. Pentru copiii mici se doresc și situații de joc. Sunt acceptabile exemplele din povești. Foarte captivant se pot folosi și jucăriile. Totul depinde de abilitatea profesorului și de capacitățile copilului.

Toate procedeele se folosesc pentru a crea un anturaj magnetizant la lecțiile de pian, o atmosferă plină de atracție și de agreabilitate. Trebuie de știut însă, că atenția unui copil de vârstă mică nu poate fi menținută un timp îndelungat. Din aceste considerente, se recomandă ca lecțiile cu începătorii să dureze nu mai mult de 30 de minute. Este acceptabilă împărțirea orei academice în două zile diferite. Totodată, materialul predat la o lecție, trebuie să fie alternat, schimbând și procedeele pedagogice.

Primele lecții ar fi de dorit să înceapă cu demonstrarea instrumentului: e bine să se arate cum funcționează el, cum se mișcă piesele interioare, ciocănașele etc. Se va explic modul corect în care se așează la pian, se ajustează înălțimea scaunului, se găsește mijlocul pianului. Se așează comod, cu spatele drept, mai spre vârful scaunului, umerii se lasă în jos, liber. Se precizează că cea mai reușită va fi acea poziție, în care încheietura cotului se situează mai sus de claviatură cu circa doi centimetri. O astfel de postură permite menținerea liniei drepte orizontale, între antebraț, poignet și palmă.

Degetele se rotunjesc frumos. Aceasta este prima condiție a ținutei corecte la pian. Unele școli admit poziția poignet-ului puțin înclinată în jos. O asemenea ținută slăbește puțin degetele, ceea ce duce la un sunet moale. O astfel de poziție a mâinilor se admite, într-o oarecare măsură. Nu se permite însă, îndoirea încheieturii poignet-ului în sus, ceea ce slăbește iarăși degetele, încordând și mușchii antebrațului. În aceste condiții, sunetul emis la pian va deveni aprig și aspru. (Nu atingem aici, însă, tehnica octavelor și a acordurilor pe clapele negre.)

Se face cunoștință cu claviatura. Se găsește sunetul *do* din prima octavă și se precizează reperatele care îl marchează — cele două clape negre. Se discută succesiunea lor a câte două și trei, repetată pe claviatură de mai multe ori. Se explică noțiunea de octavă, se precizează denumirea octavelor. Se învață sunetele pe clape, noțiunea de gamă și succedarea notelor în ea.

În continuare, tot la primele lecții, puțin câte puțin, se face cunoștință cu principiile de bază din teoria muzicii: portativul, cheia sol, duratele, măsurile, pauzele etc. Din practica pedagogică se observă că la primele lecții este bine să se lucreze cu cheia sol, fără implicarea basului. Deci, se învață concludent sunetul *sol* pe portativ și pe clape, apoi, celelalte. Se adaugă treptat și alte noțiuni, ca: spațiile și notele de pe ele.

O lecție aparte va fi dedicată explicației duratelor cu desenării schemei în caiet.

În paralel cu definițiile din teoria muzicii, se face cunoștință cu primul exercițiu, care se numește „căderea brațului pe degetul trei“. Exercițiul se va cânta cu fiecare mână separat. În timpul efectuării se va preciza poziția corectă a brațului, antebrațului, a poignet-ului, a degetelor. Și anume: brațul de la umăr se lasă liber în jos, fără a fi încordat. Antebrațul formează cu poignet-ul o punte orizontală, degetele se rotunjesc frumos. Mâna se sprijină comod în degetul trei, cu încheieturile îndoite în exterior. Într-o cădere liberă, degetul aterizează pe clapă în vârf, lângă unghie, în poziție verticală. Acest exercițiu se cânta la lecție în decurs de un sfert de oră. Elevul trebuie să asculte formarea sunetului, intensitatea și durata lui. La întâlnirile ulterioare, acest exercițiu se va repeta obligator la fiecare lecție. Câte puțin, se vor introduce și celelalte variante ale lui în ordinea următoare: căderea liberă a brațului pe degetul doi. Apoi se adaugă exercițiul cu cădere în degetul patru. Se lucrează cu fiecare mână separat.

Când se asimilează mișcările susnumite, se introduce următoarea variantă a exercițiului: căderea liberă a brațului în două degete — unu și cinci. Se precizează poziția corectă a lor — pe vârful lângă unghie, la degetul unu — la colțul unghiei. Exercițiul acesta se va practica în clasă și acasă un timp îndelungat. Se recomandă utilizarea lui în decurs de o lună și jumătate. În unele cazuri, practicarea lui se extinde pe parcursul primului semestru. Anume acest exercițiu contribuie la o formare corectă a poziției mâinilor la pian.

În paralel cu primele exerciții, elevul face cunoștință cu cele mai simple piese. Se aleg cântecele scrise pe un portativ, în cheia sol, treptat făcând cunoștință cu portativul și sunetele scrise pe el.

Ca durată, lecția se va desfășura în următoarea ordine: 5 minute — așezarea la instrument, convorbiri cu elevul, 15 minute — exercițiul descris mai sus, 15 minute — explicația materialului nou cu probarea exemplurilor cântate de profesor și apoi de elev.

După câteva lecții, când copilul se va acomoda bine la pian, va însuși cheia *sol* și sunetele de pe portativ și de pe claviatură, se va face cunoștință și cu cheia *fa*. (În paralel, se vor introduce exerciții cu mici fragmente în *legato*; la început — pentru degetele doi și trei. Apoi — trei și patru, unu și doi, patru și cinci. Se vor descifra și piesele, ce includ și cheia *fa*).

Tot ce se va face la lecție, se va nota într-un caiet, iar exercițiile date de profesor se vor înscrie în caietul de note. Pentru primul examen se vor pregăti câteva piese, pe măsura posibilităților copilului și după programul de învățământ școlar. Pe tot parcursul semestrului evoluția elevului va fi sub supravegherea foarte atentă a profesorului. Se va observa minuțios poziția corectă a mâinilor, degetelor, a poignet-ului. O astfel de metodă va fi una din cele mai eficiente pentru formarea și stabilizarea unei posturi juste a mâinilor pe pian.

Această problemă va fi cea mai importantă în prima etapă a studierii unui copil la instrument. Anume de primele lecții va depinde, într-o mare măsură, traseul corect al educației elevului în clasa de pian.

Recenzent: A. Rojnoveanu, dr., conf. univ.